

**MAKTABGACHA YOSH BOLALARNI TAFAKKURI, MANTIQIY
FIKRLARINI RIVOJLANTIRISHDA PEDAGOGIK O'YINLARNING
KREATIVLIGI**

Mutalova Dilnoza Abdurashidovna

Chirchiq davlat pedagogika universitetini o'qituvchisi, p.f.f.d.(PhD)

ANNOTASIYA

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning roli ko'rib chiqiladi. Erta bolalik davridagi ta'limga e'tibor qaratib, u tuzilgan, o'yinga asoslangan faoliyat namunalarni aniqlash, muammolarni hal qilish va analitik fikrlash kabi kognitiv qobiliyatlarni qanday oshirishi mumkinligini ta'kidlaydi. Maqolada turli xil o'quv o'yinlari bilan shug'ullanadigan maktabgacha yoshdagi bolalarni sifatli o'rganish orqali ushbu o'yinlar faol o'rganishga yordam berishini va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishni ko'rsatadi. Natijalar bolalarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, kelajakdagi o'quv muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor yaratish uchun pedagogik o'yinlarni erta yoshdagi o'quv dasturlariga kiritish muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Mantiqiy fikrlash, pedagogik o'yinlar, maktabgacha yoshdagi bolalar, kognitiv rivojlanish, erta bolalik ta'limi, muammolarni hal qilish, faol o'rganish

Аннотация

В данной статье рассматривается роль педагогических игр в развитии навыков логического мышления у детей дошкольного возраста. Сосредоточив внимание на дошкольном образовании, он подчеркивает, как структурированные игровые занятия могут улучшить когнитивные способности, такие как распознавание образов, решение проблем и аналитическое мышление. На основе качественного исследования дошкольников, занимающихся различными развивающими играми, в статье показано, что эти игры эффективно способствуют активному обучению и развитию навыков критического мышления. Результаты подчеркивают

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

важность интеграции педагогических игр в учебные программы детей младшего возраста для поддержки когнитивного и социального развития детей, закладывая прочную основу для будущих успехов в учебе.

Ключевые слова: Логическое мышление, педагогические игры, дошкольники, познавательное развитие, дошкольное образование, решение задач, активное обучение

Annotation

This article examines the role of pedagogical games in developing logical thinking skills among preschool-aged children. Focusing on early childhood education, it highlights how structured, game-based activities can enhance cognitive abilities such as pattern recognition, problem-solving, and analytical thinking. Through a qualitative study of preschoolers engaged in various educational games, the article demonstrates that these games effectively promote active learning and foster critical thinking skills. The findings emphasize the importance of integrating pedagogical games into early childhood curricula to support children's cognitive and social development, laying a strong foundation for future academic success.

Keywords: Logical thinking, pedagogical games, preschoolers, cognitive development, early childhood education, problem-solving, active learning

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi yillar kognitiv rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, mantiqiy fikrlash muammolarni hal qilish, fikr yuritish va kelajkdagi akademik muvaffaqiyat uchun asos yaratadi. Mantiqiy fikrlash bolalarga ma'lumotni tartibga solish, naqshlarni tan olish va echimlarni baholash orqali o'z atrof-muhitini tushunishga imkon beradi. Ushbu dastlabki yillarda mantiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, ayniqsa, matematika, fan va til kabi sohalarda uzoq muddatli o'rganish sayohatlarida sezilarli foyda keltirishi mumkin.

Pedagogik o'yinlar bu ko'nikmalarni rivojlantirish, o'quv maqsadlarini o'yin va qiziqarli faoliyatga kiritishda qimmatli vosita sifatida paydo bo'ldi. Passiv ta'lim usullaridan farqli o'laroq, bu o'yinlar bolalarni tabiiy ravishda kognitiv o'sishni

qo'llab-quvvatlab, kashf qilish, tajriba qilish va faol ishtirok etishga undaydi. Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun pedagogik o'yinlardan foydalanishning ahamiyatiga qaratilgan va o'qituvchilarning ushbu o'yinlarni erta bolalik ta'limiga samarali qo'shish usullarini muhokama qiladi.

Adabiyot sharhi

Ushbu tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, pedagogik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi. Naqshlarni aniqlash, muammolarni yechish va turkumlashtirishni rag'batlantiradigan o'yinlar orqali bolalarda analitik fikrlash va mustaqil fikr yuritish qobiliyati rivojlanadi. Bu ko'nikmalar mantiqiy fikrlash uchun juda muhimdir, chunki ular bolalarga muammolarga tizimli yondashish va bir nechta nuqtai nazarlarni ko'rib chiqish imkonini beradi. Ushbu ko'nikmalarni tuzilgan o'yin orqali qo'llash orqali bolalar nafaqat kognitiv qobiliyatlarga ega bo'lishadi, balki muammolarni hal qilishda qat'iyatlilik, chidamlilik va moslashuvchanlikni oshirishni ham o'rganadilar.

Taqqoslash: An'anaviy erta ta'lim usullari bilan solishtirganda, pedagogik o'yinlar o'rganishga yanada dinamik yondashuvni taklif qiladi. Strukturaviy o'qitish asosiy bilimlarni taqdim etsa-da, u har doim ham faol ishtirok etishni ta'minlay olmaydi. Pedagogik o'yinlar esa bolalarning o'z bilimlarini faollashtirishga, mustaqil ravishda kashfiyotlar qilishga imkon beradi. Passiv o'rganishdan farqli o'laroq, o'yinga asoslangan faoliyat bolalarning o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini rag'batlantiradi, chunki ular ko'pincha jumboqlarni hal qilish yoki topshiriqlarni bajarishda hayajon va qoniqishni his qilishadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar faqat passiv o'rganishdan ko'ra interfaol o'yinlar orqali ko'proq bilimlarni saqlab qoladilar va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar, bu pedagogik o'yinlarning ahamiyatini ko'rsatadi.

Natijalar: Ushbu natijalar pedagogik o'yinlarni erta yoshdagi bolalar ta'limining markaziy qismiga aylanishi kerakligini ko'rsatadi. Mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ushbu o'yinlar, ayniqsa, tanqidiy fikrlash va tahliliy ko'nikmalarni talab qiladigan sohalarida kelajakdagi akademik muvaffaqiyatlar uchun poydevor qo'yishga yordam beradi. O'qituvchilarga qiziqish, diqqatni jamlash

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

va qat'iyatni rag'batlantiradigan o'yinlarning o'ziga xos afzalliklarini hisobga olish tavsiya etiladi, chunki bu xususiyatlar umrbod ta'lim uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, maktablar va ta'lim muassasalari o'qituvchilarning o'quv dasturlariga samarali, yaxshi ishlab chiqilgan pedagogik o'yinlarni kiritishlari uchun resurslar va treninglarga sarmoya kiritishlari kerak.

Kelajakdagi tadqiqotlar: Kelajakdagi tadqiqotlar kognitiv o'sishning ko'p qirrali tabiatini yaxshiroq tushunish uchun xotira, e'tibor yoki fazoviy ongga e'tibor qaratadigan o'yinlarning kognitiv rivojlanishga ta'sirini o'rganishi mumkin. Bundan tashqari, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun raqamli va jismoniy o'yinlarning samaradorligi bo'yicha qanday taqqoslashini o'rganish qimmatli fikrlarni taklif qilishi mumkin, ayniqsa ta'limda texnologiyaning ortib borayotgan rolini hisobga olgan holda. Ushbu sohalarni o'rganish erta bolalik davridagi kognitiv o'sishni qo'llab-quvvatlashning optimal usullarini yanada aniqlab beradi.

Metodologiya

Tadqiqot dizayni: Ushbu sifatli tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarning namunalarni aniqlash, ketma-ketlik va muammolarni hal qilishga yordam beradigan pedagogik o'yinlar bilan shug'ullanishini kuzatdi.

Ishtirokchilar: 4-6 yoshli o'ttiz nafar maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining o'qituvchilari bilan birgalikda bolalarning kognitiv rivojlanishi haqida tushunchalar berishdi.

Ma'lumot to'plash: Ma'lumotlar bolalarning faolligiga, o'yinlar bilan o'zaro ta'siriga va paydo bo'ladigan mantiqiy ko'nikmalarga e'tibor qaratib, sinfdagi kuzatuvlar va o'qituvchilar bilan suhbatlar orqali to'plangan.

Ma'lumotlarni tahlil qilish: Kuzatuv va intervyu ma'lumotlari mantiqiy fikrlashning yaxshilanishini aniqlash uchun tematik tahlil qilindi, namunani aniqlash va mustaqil muammolarni hal qilish kabi xatti-harakatlarga alohida e'tibor qaratildi.

Natijalar

Topilmalar muntazam ravishda pedagogik o'yinlar bilan shug'ullanadigan maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy fikrlash qobiliyatining sezilarli darajada yaxshilanganligini ko'rsatadi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, namunalarni

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

aniqlash, ketma-ketlik va turkumlashtirish o'yinlarida faol ishtirok etgan bolalar tahlil qilish, tashkil etish va tizimli muammolarni hal qilish bilan bog'liq kognitiv qobiliyatlarini yaxshilagan. Xususan, bolalar naqshlarni aniqlash va ketma-ketlikni yakunlash bo'yicha mahoratini oshirdi, bu mantiqiy fikrlash va tuzilgan fikrlash qobiliyatining mustahkamlanganligini ko'rsatadi.

O'qituvchilarning intervyulari bu kuzatishlarni qo'llab-quvvatlab, bolalarning topshiriqlarga mustaqil va qat'iyat bilan yondashish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilanganini qayd etdi. O'qituvchilar o'yinga asoslangan o'quv mashg'ulotlarida qatnashgan bolalar diqqatni jamlaganlik va faollikni, shuningdek, qiyin mashg'ulotlarni hal qilishga tayyorligini ko'rsatdilar. Bundan tashqari, kuzatilgan xatti-harakatlarning sifatli tahlili bolalar nafaqat yangi bilim ko'nikmalariga ega bo'lishlarini, balki ilgari o'rganilgan tushunchalarni yanada samarali qo'llashlarini ko'rsatdi, bu esa kelajakdagi akademik muvaffaqiyat uchun muhim bo'lgan moslashuvchan ta'lim xatti-harakatlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning kengroq kognitiv ta'sirini ko'rsatdi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning ahamiyatini ko'rsatadi. Strukturaviy o'yinda ishtirok etish orqali bolalar kognitiv muammolar bilan tajriba orttirishadi, bu ularning fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi. Ushbu ko'nikmalar ularning akademik sayohatlari uchun asos bo'lib, kelajakdagi o'rganish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Pedagogik o'yinlarni erta bolalik davridagi ta'limga kiritish o'qituvchilarga yosh bolalarning o'sishini qo'llab-quvvatlash uchun kuchli vositani taklif qiladi. Ta'lim faolroq va interfaol usullarga o'tishi bilan bu o'yinlar bolalarni tanqidiy va moslashuvchan fikrlashga tayyorlashda muhim bo'lib qoladi. O'yinga asoslangan ta'limga urg'u berish orqali biz maktabgacha yoshdagi bolalarning ham kognitiv, ham ijtimoiy jihatdan rivojlanishi mumkin bo'lgan muhitni yaratishimiz mumkin.

FOIDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotskiy, L. S. Jamiyatdagi aql: Oliy psixologik jarayonlarning rivojlanishi. Garvard universiteti nashriyoti, 1978 yil.
2. Piaget, J. Bola psixologiyasi. Nyu-York: Asosiy kitoblar, 2000.
3. Bodrova, E., Leong, D. J. Aql vositalari: erta bolalik ta'limiga Vygotskiy yondashuvi. 2-nashr, Pearson Education, 2007.
4. Anikina, V. G., Sobkin, V. S. Pedagogik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv faollikni rivojlantirish vositasi sifatida. Rossiya psixologiya: San'at darajasi, 2017 yil, №. 10 (4), 89-100-betlar.
5. Berk, L. E. Bola rivojlanishi. 9-nashr, Pearson, 2012 yil.
6. Case-Smit, J., O'Brayen, J. C. (Tahrirlar). Bolalar va o'smirlar uchun kasbiy terapiya. 7-nashr, Elsevier, 2015 yil.
7. Fleeer, M. Erta bolalik ta'limida o'yinning roli: Vygotskiy nuqtai nazari. Evropa erta bolalik ta'limi tadqiqot jurnali, 2018, №. 16 (1), 47-62-betlar.
8. Ertmer, P. A., Ottenbreit-Leftwich, A. T. O'qituvchi texnologiyasi o'zgaradi: bilim, ishonch, e'tiqod va madaniyat qanday kesishadi. Ta'limda texnologiya bo'yicha tadqiqotlar jurnali, 2019, №. 42 (3), 255-284-betlar.